

... LĪDZ CETURTDIENAI

10. maijā katoļi atzīmē arāja Izidora dienu.

ZEMKOPJA KALENDĀRS. Šodien, rit un parit Mēness ir Vēža, svētdien un pimdien – Lauvas, otrdien un trešdien – Jaunavas, bet ceturtdien – svāru zīme, tā pirmais ceturksnis iestājas pulksten 00,44 8. maijā. Maijs kopš senseniem laikiem uzskatīts gan par Lapu, gan Sējas mēnesi. 7. maijā atzīmē Jētes dienu, tajā jāstāda sīpoli. Ap šo laiku Mēness vēl ir lielā redzamībā un tamdēļ sīpoli izaugot ar lieliem lokiem, tātad, uzturā lietojami, tā sakot, zaļā veidā. Bet ja tos grib audzēt uzglabāšanai un sēklai, labāk tad šo darbu veikt laikā no 10. līdz 16. maijam un darīt agri no rīta, no pulksten 7 līdz 8, kad vēl nelido sīpolu mušņas.

Uz labu ražu norāda tādas maija pazīmes: rasa vakaros, lietus, daudz odu. Ja maijs ir vēss un jūnijs slapjš, tad pildīties pagrabī un mucas, labs laiks 1. maijā norādot uz labu rudeni.

ZEMTURIS

Nr. 14. 1995. GADA 4. MAIJS. CENA 5 SANTĪMI

KĀ AR PARAKSTU VĀKŠANU?

LZS nāca klajā ar iniciatīvu par vairākiem grozījumiem Latvijas Republikas pamatlikumā – Satversmē, kuri paredz lielāku lomu vēlētajiem, piedaloties valsts likteņa izlemšanā. Skaidrs, ka Satversmē, kas izstrādāta pirms septiņiem gadu desmitiem un ko pilnībā pieņēmusi no jauna proklamētā neatkarīgā mūsu republika, laika gaitā atbilstoši mūsu prasībām, dažos pantos ir labojama un precizējama. Lai Saeima varētu sākt izskatīt šos priekšlikumus, jāsavāc apstiprināti paraksti. Attiecīgi dokumenti izsūtīti visām vietējām pašvaldībām. Kā tad gājis, cik aktīvi šajā pasākumā

iesaistās lauku ļaudis? Sutru un Jersikas pagastu, kā arī citu vadītāji izteicās, ka viņi plašākos saietos informējuši par kampaņas svarīgumu. Tomēr pēc stāvokļa uz 1. maiju rajonā šāds rezultāts: Aglonas pagastā grozījumu LR Satversmē projektu parakstījuši 10 cilvēki, Aizkalnes vēl nebija, bet esot iespējams, ka, aprunājoties ar iedzīvotājiem, vismaz 30 izteiktos savu piekrišanu, Pelēcos – 7, Saunas pagastā – 12, Sutru – 4, Preiļu – 1, pārējos pagastos, lai arī šie dokumenti izlikti redzamās vietās un darbinieki parādītu interesi, bet priekšsēdētāji apstiprinātu parakstus ar

zīmogiem, neviens neesot painterešies. Tāpat tas arī pilsētās.

Nezinu kā citur, bet, teiksim, mūsu kaimiņi jēkabpilieši savas domes informatīvajā ziņojumā «Jēkabpils Vēstis», kura tirāža ir 12 000, pirmajā lappusē publicē šo grozījumu projektu un raksta: «Ja jūs vēlaties paplašināt savas pilsoņa tiesības un panākt izmaiņas, lai tuvinātos valstīm ar senām demokrātijas tradīcijām, aicinām parakstīt šo projektu pilsētas domē...», tālāk šeko kabineta numurs un darba laiks. Šādi lietas ievirzei nav ko piebilst.

KO VĒLAS LZS

Jau 11. aprīlī Latvijas Zemnieku savienība uzsāka parakstu vākšanas kampaņu par izmaiņām Satversmē. Galvenais, kālab tiek ierosinātas šīs izmaiņas, ir:

- deputātu atsaucamības iespējas vēlētajiem;
- tautas vēlēts Prezidents;
- likumdošanas iniciatīvas tiesības pašvaldību organizācijām.

Lai varētu ierosināt šos labojumus, jāsavāc 10000 parakstu. Nepieciešamie materiāli ir visas pagastu padomes un pilsetu valdēs. Šodien «Zemturis: publicē arī izvirzīto projektu LR likumam par grozījumiem Latvijas Republikas Satversmē. Vai tie nevar ieinteresēt katru, jo dzirdēts, ka vārdos mūs neapmierina daudzu deputātu darbība, bet atsaukt viņus vēlētajiem nevar, ka Saeimas ievēlēts prezidents nav tik tuvs tautai, kā kad par viņu būtu balsojis katrs tiesīgs vēlēt un citi aspekti. Arī pats Saeimas darbības laiks būtu jāpagarina par gadu, līdz četriem, jo pašreizējos apstākļos mūsu parlamenta produktīvajam darbam paliek tikai gads, pirmais ir «attapšanās» pēc vēlēšanām un otrs – gatavošanās jaunām, kuras izmaksā bargu naudu.

IEVAS ZIED

LZS PIEDĀVĀTAIS LR LIKUMPROJEKTS

1. Izteikt Latvijas Republikas Satversmes 10. pantu šādā redakcijā:

«Saeimu ievēlē uz četriem gadiem».

2. Izteikt Latvijas Republikas Satversmes 14. pantu šādā redakcijā:

«Vēlētajiem var atsaukt atsevišķus Saeimas locekļus».

3. Izteikt Latvijas Republikas Satversmes 35. pantu šādā redakcijā:

«Valsts Prezidentu ievēlē vispārīgās, vienlīdzīgās, tiešās un aizklātās vēlēšanās uz četriem gadiem».

4. Izteikt Latvijas Republikas Satversmes 36. pantu šādā redakcijā:

«Tiesības vēlē Valsts Prezidentu ir pilntiesīgiem Latvijas pilsoņiem, kuri vēlēšanu dienā ir sasnieguši astoņpadsmit gadu vecumu».

5. Izteikt Latvijas Republikas Satversmes 37. pantu šādā redakcijā:

«Par Valsts Prezidentu nevar ievēlēt personu, kura nav pilntiesīgs Latvijas pil-

sonis un nav pilnus četrdesmit gadus veca».

6. Izteikt Latvijas Republikas Satversmes 39. pantu šādā redakcijā:

«Vispārīgās, vienlīdzīgās, tiešās un aizklātās vēlēšanās ievēlēt persona nevar būt par Valsts Prezidentu ilgāk kā astoņus gadus no vietas».

7. Izteikt Latvijas Republikas Satversmes 50. pantu šādā redakcijā:

«Ne mazāk kā vienai desmitai daļai vēlētajiem ir tiesības ierosināt Valsts Prezidenta atsaukšanu. Pēc tam izdarāma tautas nobalsošana. Ja tautas nobalsošanā vairāk nekā puse balsotāju izsakās par Valsts Prezidenta atsaukšanu, tad Valsts Prezidents uzskatāms par atsauktu un izsludināms jaunas Valsts Prezidenta vēlēšanas».

8. Izteikt Latvijas Republikas Satversmes 51. pantu šādā redakcijā:

«Ne mazāk kā vienai desmitai daļai vēlētajiem ir tiesības ierosināt Valsts Prezidenta atsaukšanu. Pēc tam izdarāma tautas nobalsošana. Ja tautas nobalsošanā vairāk nekā puse balsotāju izsakās par Valsts Prezidenta atsaukšanu, tad Valsts Prezidents uzskatāms par atsauktu un izsludināms jaunas Valsts Prezidenta vēlēšanas».

9. Izteikt Latvijas Republikas

Satversmes 52. pantu šādā redakcijā:

«Ja Valsts Prezidents atsakās no amata, nomirst vai tiek atsaukts, pirms viņa amata laiks izbeidzies, Valsts Prezidenta vietu līdz jauna Valsts Prezidenta ievēlēšanai izpilda Saeimas priekšsēdētājs. Tāpat Saeimas priekšsēdētājs izpilda Valsts Prezidenta vietu, ja pēdējais atrodas ārpus valsts robežas vai citādi aizkavēts izpildīt savu amatu».

10. Izteikt Latvijas Republikas Satversmes 53. pantu šādā redakcijā:

«Valsts Prezidents par savu darbību nes politisku atbildību. Valsts Prezidenta rīkojumiem jābūt līdzparakstītiem no Ministru prezidenta, vai attiecīgā ministra, kuri līdz ar to uzņemas atbildību par šiem rīkojumiem, izņemot četrdesmit astoņus, piecdesmit sešus pantu un citos likumos paredzētos gadījumus».

11. Izteikt Latvijas Republikas Satversmes 65. pantu šādā redakcijā:

Likumprojektus var iesniegt Saeimai Valsts Prezidents, Ministru Kabinets, Saeimas komisijas, ne mazāk kā pieci deputāti, pašvaldību sabiedriska organizācija, kurā ir pārstāvēta ne mazāk kā trešā daļa pašvaldību kop-skaita, kā arī šinī Satversmē paredzētajos gadījumos un kārtībā viena desmitā daļa vēlētajiem».

12. Izteikt Latvijas Republikas

pieaicināto sēdē izstrādāti kopīgie saistošie noteikumi. Pamatojoties uz tiem, dome atteikusi pagarināt nomas līgumus tiem šādu pārdotavu īpašniekiem un vadītājiem, par kuriem saņemtas sūdzības, kā arī veikts pasākums, lai tās atrastos vietās, kur vismazāk traucē normālai pilsētas dzīvei.

MATERIĀLS ATBALSTS KULTŪRAI UN SPORTAM

Tuvojas Mātes diena, tās pasākumu sarīkošanai un bērniņas svētkiem Līvānos dome piešķir 280 latus. Ar 250 latiem dalības maksas atbalstīs pilsētas basketbola klubs, kura komanda piedalīsies Latvijas Republikas čempionātā.

VECĀS SIENĀS JAUNA DZĪVĪBA

Netālu no Riebiņiem, skaista meža ielokā Lejas Randaros stāv ēku puduris. Tās neizceļas ar svaigi būvētām vai krāsotām sienām un nesen apjūmo spožumu, bet ar lielu sakoptību, ar pārdomātu un skaistu iekārtojumu. Dzīvojamā māja un saimniecības ēkas celtas dažādos gados, bet krietnu saimnieku rokās labi saglabājušās. Atbilstoši to funkcionālajai nozīmei sagrupētas ap kopīgo pagalmu, kurš allaž tīri uzslaucīts, kur visas saimniecībā vajadzīgās lietas ir savās vietās, ērti un viegli atrodamas nepieciešamības gadījumā. Lopi, kad tos dzen ganos, kā dažkārt nācies vērot, te neklaīgo pa pagalmu, tiem laidāri ir savrīpiem ganību puses, tehnikai un braucamajiem rīkiem, arī ratiem savas īpašas «pieejas» novietnēm un piederumu glabātāvām. Tā ka saules apspīdētāis, kad tā paceļas virs ēku jumtiem, pagalma mauriņš ir tīrs un sakopts. Visas ēkas celtas senajā, latgaļiem raksturīgajā stilā, kur to praktiskā vajadzība pieskaņota arī tautai plaši atzītam dizainam – kļēts, siena šķūnis, kūtiņš, piena mežģis un citi. Īpaša vieta un loma ir pirtij, kur bez tās pamatnozīmes – šķīstīt miesu, ir vieta gaļas žāvēšanai un iesala kaltēšanai. Ar savu izskatu un praktisko pielietojumu šī celtnē var droši piedalīties konkursā, ko rīko LZS, Kultūras ministrija un laikraksts «Neatkarīgā Cīņa». Vēl atliek tikai piebilst, ka šo māju saimnieki ir Elizabetes un Dzintara Liepiņu ģimene, viņu zemnieksaimniecībā apmēram 15 hektāri zemes.

PIRMS STARTA UZ 6. SAEIMU

* Zemnieku savienība izveidojusi pirmsvēlēšanu koalīciju ar kristīgajiem demokrātiem. Kā saka veca paruna – latviešu zemniekam pilsētā labāk kopā turēties.

* Apvienojieties «Saimniekam» ar Demokrātisko partiju, izveidojies jauna – Demokrātiska partija «Saimnieks». Visu zemju vienādi domājošie – apvienojieties!

* Paredzēts «Latvijas ceļa» kongress. Nu tik būs, nu tik solis!

Agris Liepiņš, «Dienas Biznesa» karikatūru nodaļa.

LĪVĀNU PILSĒTAS DOMĒ

IEDZĪVOTĀJIEM PATĪKAMA ZIŅA

Domes sēdē aprīļa nogalē izskatīti aizvadītās apkures sezonas plusi un mīnusi, apspriesti izmaksu rezultāti. Sākumā bija plānots, ka galīgais norēķins varētu būt ap 40 santīmiem par kvadrātmētru, bet tā ka šī ziema nebija barga un tika ietaupīts kurināmais, norēķinu maksa samazinājusies līdz 34 santīmiem par kvadrātmētru, par 6 santīmiem mazāk par paredzēto. Kopīgā summa, tādejādi, ir jūtams pluss siltuma patērētāju labā.

NOSLĒGUSIES 8. AK FILIĀLES PRIVATIZĀCIJA

Bez saimnieka bija palicis ēku un būvju komplekss, kas savulaik piederēja Jēkabpils 8. autokombinātam un pastāvēja kā tā filiāle. Beidzot formalitātes nokārtotas, paredzētās summas nomaksātas un dome pieņēma lēmumu apstiprināt šo objektu individuālā uzņēmumā «Runcis», kuru vada Līvānos pazīstams cilvēks Pēteris Jefimovs, īpašumā. Jaunais saimnieks domā, ka lietderīgi būtu jaunieguvumu pielāgot lauksaimniecības produktu pārstrādei.

ALKOHOLA TIRDZNIECĪBAI – SAPRĀTĪGI IEROBEŽOJUMI

Kopā ar policijas iecirkņa, zemesargu rotas parstāvjiem un skolu direktoriem izskatīti jautājumi sakarā ar alkohola tirdzniecības sakārtošanu. Tam par impulsu bija daudzas pilsētnieku sūdzības par atsevišķām pārdotāvām, kur pieļauj tirdzniecības noteikumu pārkāpumus un kuru klienti neuzvedas kulturāli, par šādu kiosku un veikalu atvēršanu un darbināšanu skolu un kultūras iestāžu tuvumā, un tamlīdzīgi. Paplašinātajā domes un

IZLOZE – NEITRĀLAJĀ ZONĀ

Šosestien Preiļu kultūras namā paredzēts plašs pasākums ar TV, avižu un žurnālu redakciju žurnālistu, Veselības aizsardzības ministrijas un vietējo kultūras darbinieku piedalīšanos, kuri rīko koncertu. Tomēr šis pasākums, kā «Zemturim» pastāstīja Preiļu slimnīcas terapijas nodaļas vadītāja Marta Veita, kura mērķis mediķu problēmām pievērst lielāku masu mediju un sabiedrības uzmanību, nebušot vis šovizradē, bet nopietna izloze, kurā izlems, kam tiks tiesības iegādāties kompjūtertogrammā – Rēzeknei vai Daugavpilij. Šāda aparatūra grūti «pieejamā» cilvēka ķermeņa vietām Latgalē agrāk nebija. Tagad mūsu novada cilvēkiem nebūs jābrauc uz Rīgu. No Preiļiem uz vienu vai otru pilsētu ir tikpat tālu un izlozei vieta te iecerēta kā neitrālā zonā.

SĪKĀK PAR FAKTU

PAMATLĪDZEKĻU NORAKSTĪŠANA UN ATSAVINĀŠANA RAJONA PADOMĒ

Izstrādāta kārtība, kādā iestāde vai uzņēmums iesniedz pieteikumus kustamā īpašuma atsavināšanai. Sakarā ar tiem jāuzrāda šo pamatlīdzekļu nosaukums, izlaides un bilancē uzņemšanas gads, sākotnējā vērtība pēc tās un nolietojums, atlikusi vērtība un citas ziņas. Iesniegumu pārbauda izpilddirektors, nepieciešamības gadījumā organizē apskates komisiju un tad, ja pieprasījums pamatots, dod attiecīgu rīkojumu, uzrādot darbības veidu. Ja šāda īpašuma sākotnējā vērtība bijusi lielāka par Ls 1000, norakstīt vai atsavināt var tikai ar rajona padomes lēmumu.

UZŅĒMĒJDARBĪBAS LICENCĒŠANAS KOMISIJA

Izveidota rajona padomes licencēšanas komisija, kuru vada J. Urtāns un kuras locekļi ir U. Konečnījs un A. Poplavskis. Tai dotas tiesības patstāvīgi vai ar pieaicinātu speciālistu palīdzību izsniegt speciālas atļaujas (licences) atsevišķu uzņēmējdarbību veikšanai atbilstoši spēkā esošajiem likumiem. Tai jāizstrādā un jāiesniedz apstiprināšanai padomē nolikums par darbību.

PIEMIŅAI – GRĀMATA

Grāmatu var dāvināt jebkurā gadījumā – sakarā ar kādu notikumu cilvēka dzīvē (dzimšanas, vārda dienu, kāzām, kristībām utt.) vai gluži vienkārši tāpat vien. Ienāk prātā izdarīt patīkamu pārsteigumu radniekam, draugam vai paziņam, iepriecināt viņu un sevi – uzdāvināt grāmatu! Par tādu uzmanības apliecinājumu būs iepriecināts arī gluži svešs cilvēks.

Ne tikai specializētajos veikalos no grāmatām tagad plaukti lūst vārda tieši nozīmē, bet arī preses kioskos un citur. No gluži ikdienišķām brošūrām līdz dārgiem un bagātiem izdevumiem izsmalcinātai gumei un biežam naudas makam. Tā sakot, pēc vajadzības un iespējām. Un, droši vien, neatradīsies cilvēks, kurš droši varētu apgalvot, cik un kādas izdevniecības darbojas – no privātajām līdz sabiedrību un kompāniju un tālāk – līdz valsts izdevniecībām. Tēpat pie mums Latvijā netrūkst visdažādāko izdevniecību, bet cik tādu ir, kas savus ražojumus «iepludina» no ārzemēm?

Vārdū sakot, ar grāmatu dāvināšanu problēmu nav. Cita lieta, ka dāvinātājs un dāvanas saņēmējs ir izvēlēti, viņus pa lielāku daļu mazāk interesē spožs noformējums un slavenu izdevēju vārdi, bet vairāk gan saturs, vajadzība un nodarība dzīvē. Šajā ziņā interesantu domu izvirzīja Rēzeknes augstskolas filoloģijas fakultātes vadītāja I.

TIEM, KURI NODAR- BOSIES AR PASAŽIERU PĀRVADĀJUMIEM

Gribētājiem nodarboties ar pasažieru pārvadājumiem licencēšanas komisijai jāiesniedz noteiktas formas pieteikums, LR Uzņēmumu reģistra apliecības un statūtu (uzrādot oriģinālu), kuros šāds darbības veids jau paredzēts, kopijas, Valsts ieņēmumu dienesta izziņa (derīga ne vēlāk par 30 dienām no izsniegšanas) par stāšanās nodokļu maksājumu uzskaitē un pilnīgu norēķināšanos ar budžetu. Prasība par apliecības un statūtu kopijām stājas spēkā no šī gada 1. jūlija. Savukārt licencēšanas komisija lēmumu pieņem ne ilgāk kā mēneša laikā, dokumentējot piekrišanu vai pamatojot argumentētu atteikumu. Kopā ar licenci izsniedz arī tās kartiņas, kuru daudzumu atkarībā no transporta vienību skaita pieprasījis uzņēmējs. Tās derīgas uz vienu gadu, bet licences – uz pieciem, maksa par kartiņu noteikta 5 latu, bet par licenci – 50 latu apmērā. Atkārtotu vai papildus kartiņu saņemšanai vajadzīgi pieteikums un VID izziņa, jāuzrāda jau esošās licences oriģināls. Pēc derīguma termiņa izbeigšanās šie dokumenti jāatgriež izdevējam komisijai, kura atbild par to uzskaitē. Nozaušanās gadījumā jāpublicē paziņojums oficiālajos valsts preses izdevumos un tas vēlāk jāuzrāda, kārtējot jaunās licences un kartiņas saņemšanu. Par izmantošanu atbildīgs īpašnieks, to nedrīkst nodot citiem. Atsevišķos gadījumos komisija pieļauj iespējamību maksu par licencēm arī samazināt.

Kristovska – dāvināt vietējo izdevniecību grāmatas. Tās nav dārgas cēns vērtībā, bet dārgas ar to, ka stāsta par mūsu pašu novadu, tā cilvēkiem, ir mūsu pusē dzimušu autoru darbi. Gatavojoties izlaidumam, viņa nolēmusi iepriecināt ar piemiņas grāmatām savus audzēkņus, un Latgales Kultūras centra izdevniecības vadītājam J. Elksnim apjautājas, ko viņš varētu ieteikt. Izrādījās, ka izdevniecības «ražojumu» klāstā jau daudz interesantu grāmatu, kuras iepriecinās katru mūsu novada cilvēku – jaunu un vecu.

Latgalē pastāv arī citas izdevniecības, to pulkā ir Jasmuižas lauku kultūras kompleksa, kura laidusi klajā daudzās apjomā nelielas novadnieku grāmatas, un A. Rancāna izdevniecība, kuru lasītāji gan laimīgi vairāk pazīst ar novada kalendāriem. Un vai kalendārs nevarētu būt lieliska dāvana Preiļu novada vidusskolu un deviņgadīgo pamatskolu absolventiem, kurā viņi var pasmelties nevienu vien noderīgu ziņu par savu apkārtni, cilvēkiem un arī ierosmes pavedienu, kas viņus vēlāk dzīvē var aizvest pie lieliem atklājumiem?

A. Mežmalis

Post scriptum: Preiļu novada kalendāru 1995. gadam vēl var pieteikt grāmatu namā, pasta nodaļās un arī izdevniecībā pa tālruni 21516.

KULTŪRAS DRUVAS VASARAS IESKANAS

Pavasaris un vasara mūsu zemīte atnāk ar lieliem darbiem un cerībām. Esam zemnieku tauta un katrs tā vai citādi saistīts ar pavasara un vasaras darbiem, cerībām uz to, ka mūsu iesētās sēklas un zeme ieliktie stādīņi rudenī dos bagātu ražu. Darba rosme ar saules atgriešanos, vasaras atplaukšanu kļūst lielāka arī mūsu kultūras druvā, kur raža gan redzama jau tūlīt – pēc izstādes, koncerta vai teātra izrādes, kad pārskatām apmeklētāju skaitu, gan arī vēlāk, jo katrs pasākums lielākā vai mazākā veidā cilvēku padara labestīgāku, kulturālāku.

Mūsu vasara ieskanējusies ar gaišajam aprīļa dienām, sevišķi tā nogale bija ražīga. Par vienu no nozīmīgākajiem notikumiem varam minēt Daugavpils pedagoģiskās universitātes deju ansambļa «Laima» koncertu Preiļos. Tas bija viens no pieturpunktiem šī kolektīva sarīkojumu virknē, kuru noslēguma piedalīties mūsu slavenā kapela «Jūlijs» Jūlija Stikuta vadībā, visi deju kolektīvi.

Paliekošu iespaidu atstāja Preiļu skolēnu ansamblīša «Fledermausis» (latviski «Sikspārnis») pirmās audiokasetes, kura ierakstīta Daugavpilī, prezentācija. Sos dziedātos un dejojotos bēmus vada Preiļu 1. vidusskolas skolotājs Uldis Bērziņš.

Aprīļa pēdējā dienā pie mums bija atbraukuši ciemiņi no Ventpils – koris, kuru uzņēma mūsu rajona skolotāju koris «Latgola». Notika draudzīga sadziedāšanās un pēc tās vēl stiprākas kļuvas saites starp abiem dziesmu apdvestajiem kolektīviem.

5. maijā mūsu rajona centrā noslēdzas Mākslas dienas, to izskaņā Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejs sarūpējis mākslinieka Arvida Egles gleznu izstādi no Rēzeknes novadpētniecības muzeja fondiem. Kā zināms, Mākslas dienas kultūras nama izstāžu zālē šogad ievadīja makašānietes, jaunās mākslinieces Gundegas Rancānes darbu izstādi, kas guva labas atsauksmes.

14. maijā rīkojam Gimeņu dienu, veltītu Mātes dienai, ko šogad atzīmējam tieši šajā, maija otrajā svētdienā. Mazpamazām izkristalizējās tās programmas sākumi: baznīcā būs mātēm veltīts dievkalpojums, uz ielām tiek rīkotas dažādas izstādes un koncerti, pasākumi un atrakcijas bērniem, bet svētki noslēgsies ar Daugavpils teātra izrādi «Alise Aizspoguļijā» kultūras namā. Šī būs jau otra teātra viesizrāde mūsu pilsētā maijā – tā otrajā dienā teātris uz kultūras nama skatuves rādīja «Septiņus malniešus».

Maija beigas mums paredzēts kultūras darbinieku seminārs ar visu, kas tam pieder, ir arī tādās iecerēs, ka šo pasākumu pieskaņot kultūras darbinieku dienai. Ir jau tā, ka mēs visiem palīdzam rīkot svētkus un svinības, bet paši paliekam ir kā malā, jo tas ir mūsu darbs. Cilvēkam tomēr vajadzīgi arī savi īpaši svētki, lai kādu profesiju pārstāvētu.

Vēl jau būs arī citi sarīkojumi, uz kuriem viesi nav paguvuši pieteikties, jo nāk taču vasara un kultūras darba aktivitāšu sezona. Gribētos, lai mūsu publika būtu atsaucīgāka. Nereti ir visai neērti, kad viens kolektīvi uzstājas pustukšās zālēs, lai gan ļoti centušies un viņu priekšnesums ir interesants.

Inta Ancāne,

valsts kultūras inspektore
Preiļu rajona

VĀRDS SKOLU JAUNATNEI

KO GRIBĒTU RĀDĪT

Manu māju tuvumā ir Feimanka, tāni ir viena ļoti jauka vieta, kuru noteikti gribētu parādīt savam draugam.

Tur ierīkots skaists aizsprosts. Kaut gan tas ir neliels, tomēr brīnīšķs, veidots tikai no akmeņiem. Vienā pusē tam ļoti maz ūdens, ja tur iebraistu, tas sniegtos līdz ceļgālim, bet otrā ir daudz dziļāks. No tāluma izskatās kā neliels ūdenskritums. Aizsprosta augšējie akmeņi, kurus straume neskar, apauguši ar sūnām. Tas izskatās ļoti skaisti.

Gandrīz pašā upes vidū ir ļoti liels akmens. Vasarā, kad eju peldēties, lecu no tā ūdeni. Ap šo vēl daudz mazu akmeņiņu, visi baltā krāsā, bet lielais ir tumši pelēks. Tur, kur tie

baltie, ūdens virspusē liekas sajaukts ar sīciņiem sudraba gabaliņiem.

Krasts apaudzis ar maziem, jauniem kociņiem, dažu zari nokarušies pār ūdeni, liekas, tie būtu kā teiksmainās palmās. Zem tiem peld mazi asariši, bet uz lapām nosežas atpūties dažādu krāsu spāres. Ja diena ir saulaina, rodas vēlēšanās to visu pavadīt šajā jaukā dabas stūrī.

Ceru, ka pēc vairākiem gadiem šī upes daļa kļūs vēl daiļāka. Un vēlos, lai ar to nekāds jauns nenotiktu. Vēl es gribētu, lai tādi un vēl skaistāki nostūrīši būtu katrā Latvijas upē. Lai tie cilvēkus piecē visos gadalaikos.

Artūrs Vadeiša,
Preiļu 1. vidusskolas
5. c klases skolnieks

PŪCE UN SUSURINŠ

Sēdēja kokā pūce.

Balta un sirma,

Skatījās uz zemi:

Tur skraidīja Susuriņš.

Tas bija baltis brians,

Ar mazu, melnu asti.

Viņš, no Pūces izbījies,

Bēga nu jau prom.

Pūce viņu nokēra

Ar savu līko knābi

Un uz kāvā zoba lika.
Susuriņš pēc garšas bija labs,
Bet drīz pēc tam Pūcei
Sametās ap dūšu vāji.
Vēlāk izrādījās:
Susuriņš bija indi edis.
Fabula māca par to,
Ka nevajag visu ēst,
Kas degungala priekšā
Priecīgi skraida.

Ivars Soms,

Preiļu 1. vidusskolas 6. d
klases skolnieks

GATAVOJAS SIEVIEŠU KONGRESAM

Latvijas Zemnieku savienības valde pieņēmusi lēmumu šī gada 1. jūnijā sarīkot LZS Sieviešu komitejas kongresu, nosakot pārstāvniecības normu – viena delegāte no katrām trim LZS biedrēm pagastu un pilsētu vietējās organizācijās, kā arī viena delegāte, ja šajās partijās pirmorganizācijās ir mazāk par trim partijās biedrēm. Delegātu anketes iesūtāmas SK sagatavošanas orgkomitejai līdz 20. maijam.

Par LZS Sieviešu komitejas programmas un statūtu sagatavošanas darba grupas vadītāju apstiprināta Inta Albrehta no LU laboratorijas, kongresa sagatavošanas orgkomitejas adrese ir Rīgā, Ģertrudes ielā 16, LV-1050.

Daiga Lapāne

LIETUVAI

Akrostihs

Labvakar, Lietuva,
aiz diviem siliem –
bērniņa domāju –
atrodas debešu mājas,
savēlkas lietus no Lietuvas.

Vēlāk valoda tava
atnāca pati, pieķēras
kājam un rokām,
acīm un ausīm,
rādot vārdus un lietas
atkal no jauna,
sildot kā saule pēc lietus.

«TE DIEVA MIERĀ DUS...»

balts krusts par piemiņas zīmi politiski represētajiem, bet citādi šajā veco kapu vietā neviens kulturāls cilvēks gadiem nav spēris kāju.

Uzraksti uz kapu piemiņekļiem, kuri vēl saglabājušies, liecina par daudziem cilvēkiem, kuri tā vai citādi ar savu dzīvi un darbu cēlušies un veidojuši miestīņu pie četru galveno ceļu saduras, likuši pamatus mūsu tagadējai pilsētai un rajona centram.

Pie manis atnāci, kad sveču liesmas

kaist

Un bērzu stumbros vieglu gaisu lej;

Kur piemiņekļu granīts pelēkais,

Pa kuru atspulgi kā dzīvas trīsas skrej.

Visapkārt mirga, tuvinieku stāvi,

Par koku galiem rudens zvaigzņu spīti.

Pie manām māžu mājām klusi stāvi. –

Paldies, ka atnāci! Nu, kā tev iet?

To nesaki, vien klusi domās stāsti,

Es dzirdēšu, kaut zeme smagi spīst.

Tev arī grūti? Paciet, lāsti

Nav spēks, kas visu reiz uz labu griež.

Pland sveču liesmiņas šai rudens nakti,

Zem velnām to siltums nāk...

Dedz uguntiņu arī tiem, kas rakti

Kur cinviet – to tikai pateikt māk.

Ne aizvakar, bet senāk vai pirms gadiem

Aizgājušiem mierā, aizraidītiem liec.

Bet arī viņu senču senčiem, radiem,

Kam uz šīs zemes gadu taciņš iet. –

Viss kapu kalns nu sveču liesmu zeltā...

Mums daudz ko bija parunāt, –

Paldies, ka atnāci! Tev ritā agri celties,

Nu mājas ej, ej savu darbu turpināt!

Šis rindiņas radās kādā sveču vakarā uz jaunajiem Preiļu kapiem. Patiešām skaista un saviļņojoša tradīcija, kurā no sava seno kapu kalniņa norauģās arī tur guldīto senču dvēseles. Vai viņi ar savu dzīvi un atstāto mantojumu nav pelnījuši taču pat ievēribu? Ir laiks šos kapus pilsētas centrā sakopt un lai arī tie iekļaujas mūsu pilsētas kultūrvēsturiskajā vidē.

Antons Rancāns

Attēlos: daži no kapu piemiņekļiem
© Vilcāna foto

AUGU PAREIZU MAINU – KATRĀ SAIMNIECĪBĀ

Pareiza augu maiņa ir lētākais agrotehniskais pasākums ar ļoti virspusīgu un lielu ietekmi uz kultūraugu ražu.

1. Uzlabot pēckultūru barošanās režīmu un ietaupīt mēslojumu varam izmantojot: – tauriņziežu un pākšaugu spēju ar gumībaktērijām saistīt slāpekli no gaisa (āboliņš saista 80 – 100, lucerna līdz 150, āboliņa – stiebrzāļu maisījumi 70 – 90 kg/ha N) un palielinot trūda saturu augsnei;

– dažādu kultūraugu, piem., auzu, lupīnas, kartupeļu u. c. spēju šķīdināt no augsnes grūti šķīstošus savienojumus un, sakņu sistēmai sadaloties, atdot šīs barības vielas pēckultūrām viegli uzņemamā veidā;

– kultūraugu ar dziļu sakņu sistēmu, piem., daudzgadīgo zāļu spēju uzņemt no dziļākiem augsnes slāņiem ieskalotās barības vielas.

2. Daudzgadīgās zāles uzlabo augsnes struktūru, bet rušināmkultūras – pasliktina. Priekšu selekcijas un izmēģinājumu stacijas izmēģinājumos konstatēts, ka, palielinot augsēkļa kartupeļu īpatnību līdz 33% un nezaudējot āboliņu, ievērojami pasliktinās augsnes struktūra. Bez tam aizstāt ar kūtsmēsliem zāļu labvēlīgo ietekmi nebija iespējams.

3. Pašreiz, kad augu aizsardzības sistēma zemnieku saimniecībās ir ļoti vāja, pareiza augu maiņa ir galvenais tādā bīstamā slimību kā labību sakņu puves, āboliņa vēža, kartupeļu lakstu puves, melnplauku u. c. slimību ierobežošanā. Tāpat arī augu maiņa novērš kaitēkļu, kā piem., nematodes, sprakšķu kāpuru u. c. izplatību, kā arī samazina nezāļu savairošanos. Kopumā bioloģisko faktoru kompleksu, kas nosaka augu maiņas nepieciešamību apzīmē ar «augusnes nogurumu», kas raksturo samazina ražu āboliņiem, cukurbietēm, liniem, pākšaugiem, lopbarības bietēm, kāpostiem u. c. kultūrām.

Saimniecībās, kur nav stabila

izmanotojamās zemes platība, lopu skaits, kā arī ir lauki ar dažādām augsnēm un to izmantošanas iespējām, nebūtu lietderīgi veidot klasiskas augu sekas, kur katrs kultūraugs noteiktā platībā un secībā rotē cauri visiem laukiem. Pašlaik ieteicama šāda rīcība:

– jāiepazīst savas saimniecības augsnes, to tips un mehāniskais sastāvs, akmeņainība, melioratīvais stāvoklis u. c. rādītāji;

– jāizvēlas augšņu īpašībām piemērotākie kultūraugi;

– vienādi izmantojamās zemes platības jāsadala augmaiņas nogabalos jeb laukos;

– jāizveido augu maiņa vismaz 3-5 gadiem uz priekšu, izmantojot labāko priekšaugu efektu un sanitāri nepieciešamo laiku, kādā kultūraugus var atkārtoti sēt tajā pašā vietā.

Republikā audzējamo kultūraugu klāsts ļauj izvēlēties augus visdažādākiem augšņu apstākļiem. Lopbarības audzēšanai no tauriņziežiem auglīgākās, smagākās meliorētās augsnes audzēs agro un vēlo sarkano āboliņu un to maisījumus ar stiebrzālēm, vieglākās vāji skābās – neitrālās augsnes – austrumu galeņu, neitrālās smagākās iekultivētās augsnes – lucernu, mitrākās un trūdainās – bastardāboliņu. Mazāk iekultivētās vieglākās augsnes – stiebrzāles, bet applūstošās platības derēs tikai miežabūris un pļavas lapsaste. Tāpat arī labību un rušināmkultūru grupā ir augi ar dažādām prasībām pret augsnes skābumu, mehānisko sastāvu u. c. īpašībām.

Kultūraugus atkārtoti tajā pašā vietā var audzēt: cukurbietes pēc 4-6 gadiem linus – 5-7; kartupeļus – 3-4; labības – 2-3; sarkano agro āboliņu – 6, vēlo sarkano āboliņu – 4-6; bastardāboliņu – 3; stiebrzāles – 2-3 gadiem.

Dr. lauks. B. Lejiņa

RUDENĪ arot augsni, ir iespējams šo darbu veikt kvalitatīvi 1-1,5 mēnešos. Darba kļūdas un nepilnības palīdz labot arī ziemas sals, ūdens un mikroorganismi. Pavasarī augsnes aršanas optimālais laiks mērāms tikai dienās un nedēļās. Darba kvalitāte kritīs galvenokārt liekā augsnes mitruma vai trūkuma dēļ. Strādājot nelabvēlīgos mitruma apstākļos, jūtami palielinās degvielas patēriņš un darba laiks.

Vērā jāņem arī augu atlieku daudzums, rugāju lielums un nezāļu sastāvs. Optimālais augsnes aršanas laiks ir tad, ja darba rīks augsni neziē, kā arī nelauž gabalos. Augsnei ir viegli jādrūp sikos gabalos, veidojot sīkdrupatīnu struktūru. Viskaprīzākās ir smaga māla augsnes, jo to strādāšanai ir šāurs optimāla mitruma saturs, 50-60% no pilnas mitruma ietilpības. Vieglāk noteikt optimālo strādāšanas laiku vieglām smiltis augsnēm. Tur šis strādāšanas optimālais mitruma saturs svārstās no 20 līdz 70% no pilnas mitruma ietilpības. Paņemot augsni rokā un viegli beržot saujā, vēro to. Ja tā izteikti smērē plaukstu vai ir plastiska, tad strādāt par agri, ja tā cieta, slikti drūp vai smiltis birst, tad strādāšana nokavēta.

Lauku darbu organizācijā maksimāli jāsamazina starplaiks starp augsnes strādāšanas sākšanu un agri sējamo kultūru sējas laiku.

Pavasārī vispirms jāar tajos laukos, kuri pirmie apzūst un kuros paredzēts sēt labību, zirņus u. c. agri sējamas kultūras. Pārējie lauki jāloba, lai augsni aizsargātu no izžūšanas un nezāļu digšanas. Pavasarū

A. Lejiņš, lauks. doktors

AUGSNES APSTRĀDE PAVASARĪ

Jār seklāk nekā rudenī, lai augsni pasargātu no pārliekas izžūšanas un augsnes sēšanās, kas var kaitēt kultūraugu atbilstībai.

Pavasārī arot, arklī obligāti jākombinē ar šļūci, kas nodrošina mitruma saglabāšanos un aizstās vismaz vienu kultivāciju. Šļūci var izgatavot no 15 līdz 25 cm resna, gareniski uz pusēm pārzāģēta apaļkoka, kura vienu aso malu apkal ar lenka dzelzi. Šļūci piestiprina ar ķēdēm pie arkla paralēli tā korpusam.

Ja augsne drūp viegli, tad pret augsni pavērs apalo pusi. Ja augsne drūp vāji, pret to pavērs šļūces gludo pusi ar pakalto šķautni agregāta braukšans virzienā.

Ja laukā ir audzētas rušināmkultūras – kartupeļi, cukurbietes, dārzeņi – un nav laukā augu atlieku, kā arī tīrums nav piesārņots ar daudzgadīgām nezālēm, tad, gatavojot šo tīrumu agri sējāmām kultūrām, var atteikties no aršanas vispār. Augsnes sagatavošanu var veikt pāris kārtās ar nažu ecēšu vai kultivatoru agregātā ar šļūci vai ecēšām. Minerālmēsliem šinī gadījumā izsēj pirms augsnes strādāšanas.

Zemes lietotājiem, kuriem ir kombinētas graudu – minerālmēsli sējmašīnas, vislabāk iegādāties kvalitatīvus minerālmēslus un tos izsēt reizē ar graudaugu, pākšaugu sēju. Vispiemērotākais šim nolūkam ir Valga-Juko, Juko 400 vai

līdzīgas sējmašīnas. Tām neapšaubāmi ir liela nākotne, jo minerālmēsli varam dot vajadzīgā laikā un arī nelielās devās. Izslēdzam to izskalošanās iespēju.

Ja iepriekšējā gadā rušināmkultūru un pārējie lauki bijuši nezāļaini, ir daudz augu atlieku, tad tos sekli aparam. Lai neizvērstu augsnes virspusē iestrādātās nezāles un augu atliekas, priekšroka dodama rotējošiem darba rīkiem – naža ecēšām, – agregātā ar šļūci vai ecēšām.

Ja nokrišņu maz, ļoti vajadzīgs darbarīks būs veltņi. Tie var nodrošināt mitruma pacelšanu augsnes virskārtā, paātrinot sēklas vienmērīgāku digšanu, kā arī nolīdzināt augsnes strādāšanas rezultātā izveidojušās cilas. Pievelot pārlieku mitru augsni, varam radīt augsnes garozu, kura vēlāk jāizcinā ar sējumu ecēšām.

Tagad pasaulē no aršanas pavasarī un rudenī atsakās, ja pieejams herbicīds Raundaps un ir speciālas diskus sējmašīnas, kas nodrošina minerālmēslu un graudu iestrādi vajadzīgā dziļumā. Tās lietošanā varat griezties pēc konsultācijas pie Monsauto firmas pārstāvja E. Svika Republikas laukumā 2 (15. stāvā), A. Lejiņa, Agra, Skrīveri, tālrunis 8-251-97530, D. Lapiņa LLU Jelgavas laukpilsētas katedrā.

GALVENO KULTŪRU PRIEKŠAUGI

Kultūraugi	Labi	Pieļaujami
Ziemas kvieši	Melnā papuve, āboliņš, lucerna, viķauzas zaļbarība, agrie kartupeļi, rapsis, tauriņziežu un stiebrzāļu maisījumi	Zirņi, vid. vēlinie kartupeļi, auzas
Ziemas rudzi	Melnā papuve, āboliņš, daudzgadīgo zāļu mistri, viķauzas zaļbarība, agrie kartupeļi, lupīna, zirņi, pākšaugi un to mistri, rapsis	Lini, kukurūza, mieži, auzas, vid. vēlinie kartupeļi
Ziemas rapsis	Lucerna, āboliņš, tauriņziežu un stiebrzāļu mistri, agrie kartupeļi, mistri zaļmasai, melnā papuve	Agrie mieži, ziemas kvieši, rudzi
Vasaras mieži	Kukurbitēs, lopbarības saknes, kartupeļi, kukurūza, pākšaugi, āboliņš, lucerna, daudzgadīgo zāļu mistri	Ziemas kvieši, ziemas rudzi, auzas, lini
Auzas	Kukurbitēs, lopbarības saknes, kartupeļi, kukurūza, pākšaugi un to mistri, daudzgad. zāļu mistri	Mieži, kvieši, ziemas rudzi
Pākšaugi un to mistri	Ziemas kvieši, ziemas rudzi, mieži, pākšaugi, kartupeļi, āboliņš	Tauriņziežu un stiebrzāļu mistri ne vecāki par 2 gadiem Ziemas kvieši, auzas
Lini	Ziemas rudzi, mieži, rušināmgai, āboliņa un stiebrzāļu mistri	Kartupeļi, lopbarības sakņaugi
Kartupeļi	Ziemas kvieši, ziemas rudzi, pākšaugi un to mistri, āboliņš, kukurūza, mieži, auzas	Tauriņziežu un stiebrzāļu mistri ne vecāki par 2 gadiem, kukurūza
Lopbarības sakņaugi	Ziemas kvieši, ziemas rudzi, skābarības augi, āboliņš, mieži, auzas	Virsaugi: ziemas rudzi, ziemas kvieši, auzas
Kukurūza	Ziemas rudzi, ziemas kvieši, cukurbietes, kartupeļi, āboliņš	
Āboliņš, lucerna	Virsaugi: mieži, viķauzas zaļbarība, rudzi zaļmasai	

GRĀMATU izdevēja, rakstnieka un populārā kultūras darbinieka Antona Rancāna jaunības posmā daļrade prasa plašāku izvērtējumu. Šajā rakstā akcentēts, ka atmiņā radītā izteile skaidri sazīmē slaidu, gara auguma jauneklī, vidusskolnieku ar gaišiem lokainiem matiņiem, izteikti virišķīgu sejas profilu. Antona intelekts spilgti atklājās jautājumu un atbilde sarīkojumos, Nautrēnu vidusskolas zēnu kopmītnes neoficiālajos, ieilgušajos disputos par pašu sarakstītiem un vēl topošiem dzejoļiem, lugām, vēsturiskiem nostāstiem... Šķiet, tieši nemierā ar sevi šajā posmā A. Rancāns uzskā «mākslu savienojumu», izprast dažādu mākslas veidu un žanru likteņnīgās saites un atšķirības. Attieksmei un darba spējam, idejas dod spēku un rāda ceļu, veido mākslinieka dzīves likteņstāstu. Fantāzijas impulsi dod dzīves prieku, un laiks – Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultātes Žurnālistikas nodaļas diplomu.

Klusi un nemanāmi top ceļojumu dienasgrāmatas. Reflektanta iespādi Maskavas Lomonosova universitatē zīmēti ar krāsainiem zīmūļiem. Kinopuikas apgaitas novada kultūrvietās apgūtas akvareļu lapās. Lauku korespondenta dienesta komandējumu novērojumi fiksēti pildspalvas zīmējumos. Neuzskaitītie skiču bloknoti un ieceru albūmi apliecina, kā autoram izkristalizējas realistiskā zīmējuma izveides principi, kā attēlojamam objektam vai parādībai izvēlēta kompozīcija, gaismēnu spēle un zīmējumu izteiksmē. Dažbrīd A. Rancāna zīmējumi šokē ar elementāru sīkumu iezīmēšanu. Laika gaitā vides un darbības notēlojumā redzējums koriģēts ar profesionālu atbildību.

Ar atzīstamu drosmi un izdomu deviņdesmitajos gados A. Rancāns veido grāmatu vākus un ilustrācijas vairākiem republikā un novada pazīstamiem literātiem (A. Vējānam, P. Jurciņam, Tedim u. c.). Precizē grafika autors veido tēlus tušas tehnikā. Sižeta izvērsuma doma transformēta ne agresīvi, bet labestīgā melnbaltā kontrastā. Kompozīcijas kadreījumos karīkētais varonis, siluēta attēls, bez vārdiem fiksē sadzīves

stabilitātei un kārtībai tik nepieciešamo asprātību, cerību un izvēli.

Tomēr zīmējums nav Antona Rancāna talanta robežapsardzes kuģis. Radošā darba zonds briedumu gūst plašākā perspektīvā, tās patiesais mērķis – daiļliteratūra. Zīmējumā iestrādāto emocionālo dimensiju autors turpina atklāt un iecerē īstenot poēzijā, prozā, parakstoties ar vairākiem segvārdiem, žurnālistikas aprakstā. Nelimitējot latviešu vai latgaļu

DAŽAS RINDKOPAS PAR PREILIETI ANTONU RANCĀNU UN NE TIKAI PAR VIŅU

oriģinālīteratūras apcirkņus. A. Rancāna literārē darbi nes sev līdzī šodienas procesu skanējumu, provinces rakstu kultūras izpratni, uzsvērot, ka tai ir jābūt brīvai no dilettantisma tendencēm domāšanā, gan pasniegumā. Izjūtot 21. gadsimta sliekšni, novada literāts brīvi domā par sevi izteikšanu. Mākslas patiesībai upurē savu laiku un apzināto darbu novada cilvēku raksturu izziņāšanai ar konkrēta mākslas veida izteiksmes līdzekļiem, ļauj pārdzīvot to psiholoģisko atklāsmi.

Latviešu jaunbagātīnieku slāņa veidošanās laika radītās stresu situācijas, neuzskaitītās liberālo, konservatīvo vai ekstremālo uzskatu emocionālās negācijas un pašas dziļākās emocijas ar laiku noplok cilvēku apziņā. To fiksācija vārda mākslā tāpēc ir nozīmīga un raksturīga iezīme A. Rancāna daiļliteratūras sniegumā. Humoreskāms raksturīga jaunrades mākslinieciskā literārā ievirze, savdabīgais stils, valodas izteiksmes īpatnība. Tipogrāfijas iespiedmašīnu konveijerus atstāj vairākas A. Rancāna prozas grāmatas («Troks voi nu

Rogovkys» u. c.). Dzīves īstenību skata daudzplāksnaini, traģiskajās situācijās gara gaisma iedvesmo. Literārā darba pārsteidzošā frāze vai negaidīta situācija atklāj, kā tīrums vērtība un mākslas nezūdošā vērtība kontrastējas nacionālajā kultūrlīnī un patriotisma izpratnē. Sapņainās fantāzijas, jūtu vibrācijas ačgārn skaistums vai skaļš īstenības izkropojums, ko izjūtam pasaules vizuālās kultūras struktūrās, autora tēlu pasaulē maz funkcionē. Valodas rita

sīkpiļsoņi. Mazo laikrakstu centieni ņemt no visa pa kriptīnai atbaida un nogurdina cienijamo pasūtītāju. Intelektuāli baudamo periodisko izdevumu un literatūru, protams, katrs sameklē un negaida līdzjūtību no rajonu avižu trafrarēti veidotiem «ziņu groziem». Reģionālās preses izdevumi mums ir (dārgi?) tuvi tieši tāpēc, ka apzināties viņu nepilnības. A. Rancāns lolo cerības, ka perifērijas saprot operatīvo elektromagnētisko līdzekļu masu mediju informācijas pārākumu par pilsētu avižnieku piezēmītiem ziņu groziņiem, kuri izglīto lasītāju garlaiko kā pa horizontāli, tā pa vertikāli. Mantiskā un garīgā darba radītāji un darītāji praktiskās dzīves ainās kā autora, tā pasūtītāja pretimākšanā ar savām artavām, morāli ētisko redzējumu apliecina veselo saprātu un neuzspiež etnisko apziņu.

Veicot rajona padomes locekļa un Zemnieku savienības Preiļu rajona nodaļas vadītāja pienākumus, pārzina sociālās dzīves īstenību novadā, tās attīstības vadlīnijas, zinātnieku un ekspertu skatījumu, ieklausās viedokļu dažādībā. Šajā apstākļi sakņojas A. Rancāna izdevējdarbība. Talanta daudzveidība, māka rakstīt, zīmēt un poligrāfiskās ražošanas pamatjautājumu – pārzināšana A. Rancānu ne tikai izdala Latgales praktizējošo grāmatu izdevēju aprindās, bet nodrošina operatīvu darbu grāmatu veidošanā, rediģēšanā, maketēšanā un vizuālā noformēšanā, pielietojot mākslinieka rokas un datortehnikas pavērtās iespējas. Pierādījums tam ir Preiļu novada gadagrāmatas (kalendāri), kuras starp novada līdzīgiem izdevumiem ir daudzpūsīgākas, interesantākas. Zinātniski izglītojušos materiālos saistoša valoda. Pārskatāmi vizuālie attēli piesaista lasītāja izvēli ar savu mākslas darba estētisko katarsi, sāpi, atmiņām un izziņām. Pulcina ap sevi zināmos un vēl nezināmos no visām paudzēm interesentus. Tāpēc A. Rancāna apgāda grāmatas ir gaidītas.

Pēteris Gleizdāns

KAD PACEĻAMS VALSTS KAROGS

Tas var interesēt daudzus, tāpēc publicējam atsevišķas nodaļas no Nolikuma par Latvijas Republikas valsts karoga piemērošanas noteikumiem un valsts karoga izgatavošanas kārtību.

1. Latvijas Republikas valsts karogs virs ministrijai, valsts komiteju un resoru, citu valsts uzņēmumu, organizāciju, iestāžu, kooperatīvo un sabiedrisko organizāciju, Latvijas Republikas diplomātisko pārstāvniecību un konsultāro iestāžu ēkām un dzīvojamām mājām, kā arī uz kuģiem paceļams 25. martā (sēru noformējumā), 1. maijā, 4. maijā, 14. jūnijā (sēru noformējumā), 11. novembrī un 18. novembrī.

Valsts karogu atļauts paceļt un lietot arī tautas, darba, ģimenes svētkos un citās atceres dienās tāda veidā un apstākļos, kas garantē pienācīgu cieņu pret valsts karogu.

2. Latvijas Republikas valsts karogs paceļams:

karogkētos virs un pie ēkām, kā arī turētājos pie ēku fasādēm tā, lai karoga apakšējā daļa atrastos vismaz 2,5 metrus no zemes;

3. Sēru gadījumos Latvijas Republikas valsts karogs paceļams sēru noformējumā, bet uz kuģiem nolaižams par 1/3 no falles garuma.

Latvijas Republikas valsts karoga sēru noformējumā pie karogkāta augšējās daļas piesienama melna lentā, kuras platums ir 1/20 no karoga platuma, tās divi brīvie gali nokarājas pār visu karoga platumu.

4. Atbildība par Latvijas Republikas valsts karoga paceļšanu pie valsts uzņēmumu, organizāciju, iestāžu, kā arī kooperatīvo un sabiedrisko organizāciju ēkām atbilstoši Nolikumam par Latvijas Republikas valsts karogu un šo noteikumu prasībām tiek uzdota to vadītājiem, bet par Latvijas Republikas valsts karoga paceļšanu pie dzīvojamām mājām – dzīvokļu ekspluatācijas iestāžu vadītājiem un personiskā īpašumā esošo māju īpašniekiem.

5. Latvijas Republikas valsts karogs nav paceļams virs un pie ēkām, kurās tiek veikts kapitālais remonts, kuras ir avārijas stāvoklī vai kurām tiek remontēta fasāde, kā arī citos gadījumos pēc vietējās Tautas deputātu padomes izpildkomitejas norādījuma.

Aigars Liepiņš

LATGALES VIETVĀRDU BAGĀTĪBAS

Kopš 1989. gada Latvijas Kultūras fondā iedibinājis vietvārdu komisija, tai bija divi darba virzieni. Pārdevēto nosaukumu atdevešana un siktponimā, vietvārdu apzinašana – saistība ar to ģeogrāfisko atrašanās vietu. Pēdējo darbu dēvējam par Tēvzemes Vietvārdu atlantu (IVA).

Padomju laikā ieviestos nosaukumu labošanu un vēsturiski atbilstošas vides atjaunošanā Latgales ļaudis bija īpaši atsaucīgi. Visvairāk vēstulju ar ierosinājumiem un prasībām dzēst režīma izkropļojumus nāca tieši no Latvijas «trešās zvaigznes». Daudz mazāka atbals sekoja aicinājumam pierakstīt atmiņas par pagastos un sādās ikdienā lietotajiem vietvārdiem. Tagad redzam šā darba milzīgo atpalikšanu no citiem novadiem. Jādama, kaut ko nebija izdarījuši pareizi. Bija jārada pastiprināta uzmanība, bet tā izpalika. Ārī attālums no Rīgas regulāri rikotajiem pasākumiem radīja vēl lielāku atrāvumu. Par aktivitātēm pārēja valsts daļā informācija līdz interesentiem un entuziastiem tikpat kā nenonāca. Ir nepatīkama situācija, kad Preiļu un Ludzas rajonā nav zināms neviens siktponimā vēstures apzinātājs, bet Balvos un

Krāslavā tādi ir tikai daži. Nedrīkstam pieļaut, ka IVA milzu darbs paliek nepilnīgs – bez mūsu dzimtenes senākās daļas nosaukumiem. Latgales vēsturē kopumā un arī to raksturojošais vietvārdu nosaukumu klāsts ir ievērojami savdabīgāks nekā citos novados.

Kāpēc mēs pēkšņi tik ļoti izceļam vietvārdus? Pirmkārt, tāpēc, ka vēl nesen nebija iespējas atzīmēt šo tautas bagātību precīzās (slepenās) kartēs. Vietvārds bez savas vietas – kalniņa, plāviņas vai avota – ir nedzīvs. Kad mūsu tauta dzīvoja senču sātās un paaudzju paaudzēs kopa zemi, apkārtnē nosaukumi saglabājas pamantošanas ceļā. Šis gadsimts ir bijis nežēlīgs ļaudim un zemei. Zūd vietas atmiņa! Šodien vairs reti sirmgalvis varēs pastāstīt, kā radies kāds īpatnāks nosaukums un kādi notikumi ar šīm vietām saistīti.

Nav nejaušība, ka vietvārdi ir nosaukti par trešo tēvzemes dārgumu (Guntis Eņiņš). Senā balta valoda ir saglabājusī milzumā dažādu folkloras materiālu. Daudzi miljoni teiku, pasaku un tautas dziesmu glabājas krātuvēs un arī bibliotēkās. Šajos gados atceramies Krišjāņa Barona izdoto «Latvju dainu» simto

gadskārtu. Latgaliešu tautas dziesmas ir pārstāvētas līdzvērtīgi blakus citiem novadiem. Un sen vairs neviens nešaubās par šo pahtu vērtību pasaules kultūrā. Lai arī pie Liepukalna nezinās jūrmalnieku dziedāmo un leišmalē varbūt brinīsies par Ludzā pierastākajām rindām, taču to nozīmību neapšaubīs. Ārī katras vietas nosaukums ir vienreizējs savā vietā, jo tas varēja rasties tikai zināmā vēsturiskā vidē un latviskā dzīves veida iespaidā.

Varbūt Latgale tik ļoti atšķiras no Kurzemes un Vidzemes, ka tajā nesastapt šo tautas bagātību? Nebūt nē! Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas sektora darbiniece Otilija Kovalevska ir apzinājusī Krāslavas rajona Piedrujas un Kalniešu ciema teritorijas. Mani šis kartes ar simtiem nosaukumu – satrieca ar austrumu īpatnībām. Liela mēra tā ir arī slāviskā ietekme, kas maz jūtama citviet.

Pats es šoziem apslēpoju dižo Rāznas ezeru un īsās sarunās ar zvejniekiem pārliecinājos par interesanto zemūdeņa vidi. Iedomājieties kļaju ledus un sniega lauku, kurā kāds parāda: tur ir Ragaika, tālāk – Ozeits, bet mes esam Gailavā... Tā

zemiekiem var stāstīt par saviem pakalniem un ielejām, kur viss kā uz delnas!

Ko darīt latgaliešiem, lai neatpalikt? Neatliekamākais un steidzamākais darbs – visvecāko iedzīvotāju aptauja. To var veikt tikai vietējie – skolotāji, bibliotekāri, mežziņi utt. Pagaidām lielākas cerības jāsaista ar patriotiem, entuziastiem. Taču arī valsts ierēdņiem ir jāpiedalās un jāatbalsta tautas mantojuma saglabāšana. Meklējot sirmgalvus, nebūtu jāskatās, kurš nav no mūsu ciema. Viņa atmiņas varbūt pietrūkst viņa dzimtajā pagastā? Tāpēc vācējiem būtu jāzina vienam par otru un jā sadarbojas. Katrā rajonā jāatrod viena persona, kas uzņemtos šādu saskaņošanu un arī materiālu apkopošanu. Tas var būt kā muzejs, tā arī bibliotēka vai kāda izglītības iestāde. Šāds centrs zinātu arī, kā atrisināt neskaidrības, kur meklēt padomu un tik vajadzīgās precīzās kartes. Kā zinātniski pareizi pierakstīt vietas nosaukumus, stāstījumu – tas ir rūpīgi pārdomāts vairākus gadus notikušajos semināros. Šie jautājumi publicēti rajonu avīzēs un labi zināmi muzejniekiem un bibliotekāriem. Tādēļ ir cerība, ka katrs varēs pareizi pierakstīt savas un savu vecāku atmiņas.

Tikai ar Latgales vietvārdiem būs pilnvērtīgs Tēvzemes Vietvārdu atlants!

PASTA INDEKSI

no Liepājas līdz Ludzai

Liepāja	LV-3400.
Kuldīga	LV-3300.
Ventspils	LV-3600.
Talsi	LV-3200.
Saldus	LV-3800.
Tukums	LV-3100.
Dobele	LV-3700.
Jūrmala	LV-2000.
Jelgava	LV-3000.
Rīga	LV-1000.
Rīga PDP	LV-1101 – 1999.
Rīgas raj.	LV-2100.
Bauska	LV-3900.
Limbaži	LV-4000.
Valmiera	LV-4200.
Cēsis	LV-4100.
Ogre	LV-5000.
Aizkraukle	LV-5100.
Jēkabpils	LV-5200.
Madona	LV-4800.
Gulbene	LV-4400.
Valka	LV-4700.
Alūksne	LV-4300.
Balvi	LV-4500.
Rēzekne	LV-4600.
Preiļi	LV-5300.
Daugavpils	LV-5400.
Krāslava	LV-5600.
Ludza	LV-5700.

Uz visiem pasta sūtījumiem vispirms raksta adresāta vārdu, uzvārdu (uzņēmuma, organizācijas nosaukumu), ielas nosaukumu, mājas un dzīvokļa numurus, apdzīvotās vietas, pilsētas un tad valsts nosaukumu, aiz tā, adreses beigās uzrāda indeksu. Uz ārzemēm adresētie sūtījumi jāraksta izsniegšanas vietas valsts vai citā tur saprotamā valodā, vai franču valodā, valsts nosaukumu uzrāda latīņu burtiem.

Pēc lasītāju ierosinājuma

KUR PALIEC, PARADĪZES GARŠA?

... Kā valstsvīri savu reklāmu beiguši, tā no ekrāna sāk skanēt sirdi kustinošas pamācības, kāda speciāla barība, kādi vitamīni vajadzīgi katram sunim, kaķim, papagaiļim, lai tie augtu veselī un dzīvespriecīgi. Klausies par visādiem viskasiem, čapijiem, peligriniem un, velns zina, par ko vēl, un, kaut arī tev pašam personīgi vēl ir darbs un nav dibens plīks, un kaut tu saproti, ka naba-ga televīzijai, lai izdzīvotu, ir jāpelna nauda ar dumjām reklamām, tomēr, vienalga, gribas ņemt rokā kādu sitamo un gāzt pa to kastī, no kuras skan būtība nīgšanās par cilvēkiem. Jo te nav Leiputrija, kur ķīseļa jūru un biežputras kalnu vidū kā vienīgā neatrisinātā problēma palikusi mīļotā kaķiņa veselība. Te ir Latvija, kur šodien skan lozogs «Glābsim bērnu!» un kaķiņa vietā jārunā par to, lai cilvēkiem nepaliktu ar tukšiem vēderiem.

Negribat skatīties televizoru, negribat klausīties radio, nu tad ejiet uz ielas pastaigāties, VDK aģenti tur jums vairs nesekos, arī slavenie «pieciši» no Saeimas un valdības tagad vairs ar to nenodarbojas – viņiem tagad galvenās rūpes – varbūt tomēr izdosies saglabāt sev zem dibeniem ienesīgās ministru un deputātu vietas? Citur tādi sāpējušies darboni, vienalga, cik skaisti viņi tērgājuši par savu patriotismu, būtu pratušies paši aiziet, bet te jau nav pasaule, te ir Latvija. Tiesa, uz ielas var gādīties, ka sak šaudīties kāds terorists vai zemessargs.

Nu, lūk, ejat, teiksim, pa Brīvības ielu, Raug, pie kāda veikala uzraksts: itāļu mēbeles ir vislētākas. Jūs mudīgi veikala iekšā un... mute vājā un mēle balta – kaut vai gadiem krāj savu valdības noteikto minimālo mēnešalgu, tik un tā nevienam mēbeles gabalu nenopirksi. Nē, ne jau tur tā vaina, ka pasaulē izgudroti tik šiki veikali, bet... te jau nav pasaule, te ir neleiputriska Latvija, kur tai pat laikā Operas mākslinieki pie augstā Saeimas nama, «drūmākā atmosfērā nekā bērēs» (pēc «NC» vārdiem) dzied Vergu kori no Verdi operām. Jo šodien Latvijas redzamākajiem kultūras darbiniekiem nav prāta ne itāļu mēbeles, ne japāņu televizori, nemaz jau nerunājot par «nesen saules gaismu ieraudzījušajiem» ārzemju šosejas brīnumiem, kuri ar plašu vērienu domāti priekš jaunajiem «nouveiņiem» (jaunbagātniekiem) un mafijas viriem, tika demonstrēti t. s. «Autoparka» izstādē izputējušās Rīgas kinostudijas telpās.

– Nu, ko tu piesienies kaķiņiem, – sacīja mans mazdēliņš, paskatīties par plecu, ko es tur rakstu. – Vai tad viņi vainīgi, ka mums pie varas ir «Latvijas ceļš»? Lai ēd savas viskasus, ja viņu tantītes tos viņiem var nopirkt. Tu labāk aizej uz veikalu un nopērc man «Marsu» vai «Snikeru» vai «Baunti» vai kādu citu «apmierinājumu no katra kumosā», kam ir «bieza, bieza šokolādes kārtā» un «paradīzes garša», un kas «kust mutē, nevis rokā».

– Pūsit, mācies no vecā tēva, – es viņam saku, – es vēl nekad neesmu iekritis uz šo reklāmu. Ja man gadās naudiņa, es labāk apēdu kādu Latvija ražotu šokolādi, jo ar tām importētajām tik vairāk svins vēderā apēdas.

– Vai, vecotēv, tad jau tu esi liels patriots, jau pirms draudzīgā aicinājuma «Izvēlies Latvijas preci!» Mazdēliņš aizgāja no klucīšiem mājās celt. Pameklešu vēl reklāmas sludinājumos kādu plaukstošu firmu, kura sola baigos procentus par tai iedoto naudiņu un kuras prezidents vēl nav aizbēdzis vai pakāries. Pēc tam vēl pārskaitīšu savus sertifikātus un pareķināšu, cik gadu desmitus man piemēl vēl nāksies piemaksāt, ja tiks pieņemts dzīvokļu piespiedu privatizācijas projekts, kuru tik jauki reklamēja ekonomikas ministrs...

Un tad vēl palasišu sirdi pacilājošās vēlešanu reklāmas... Un šo jauko solījumu sasildīts, es «lielā apmierinājumā no katra šīs reklāmas kumosā», izjūsdams «paradīzes garšu», kas klāta ar «biezu jo biezu propagandas kārtu», kura «nekust man ne mutē, ne rokā», tagad azmīgušu. Un sapņošu skaistu sapni, ka, varbūt, kādreiz nāks valdība, kura rūpēsies ne par savu reklāmas tēlu, bet par katru Latvijas dēlu, un, protams, arī par katru meitu.

Gusts Sniedziņš

Saisināti no «Mana Zvaigzne»

VIESNĪCĀS RĪGĀ. CIK DĀRGĀS?

LATVIJA (★★★) – Elizabetes ielā 55, tālrunis 229020. Vienvietīgs numurs plus brokastis maksā 64,5 \$, divvietīgs un brokastis – 82 \$, puslūks un brokastis – 106\$, lukss un brokastis – 175 \$. Latos tas ir attiecīgi ap 43, 54, 74 un 122. Serviss – konferenču zāle, autostāvvietā, garāžas ier, komerc-transporta ier, fakss, kserokss, telekss, mobilo telefonu noma, profesionālo mūzikas ierakstu studija, glabāšanas kameras, suveniri, DHLUPS pakalpojumi, skaistumkopšanas salons, frizētava, sauna, masāža, trīs restorāni, pieci bāri, kazino, divi atpūtas klubi. Brīvdienų atlaide 25 procenti. Var izmantot kredītkartes.

LATVIJA (★★★★) – Elizabetes ielā 55, tālrunis 229020. Vienvietīgs numurs plus brokastis – 93 \$, divvietīgs un brokastis – 102 \$, puslūks un brokastis – 142 \$, attiecīgi 62, 68 un 99 lati. Koncertzāle, autostāvvietā, garāžas ier, komerc-transporta ier, fakss, kserokss, telekss, mobilo telefonu noma, profesionālo mūzikas ierakstu studija, glabāšanas kameras, suveniri, DHLUPS pakalpojumi, skaistumkopšanas salons, frizētava, sauna, masāža, trīs restorāni, pieci bāri, kazino, divi atpūtas klubi. Brīvdienų atlaide 25 %. Var izmantot kredītkartes.

RĪGA – Aspāzijas bulvārī 22, tālrunis 216285. Vienvietīgs numurs un brokastis Ls 42 – 55, divvietīgs un brokastis – Ls 62 līdz 80, puslūks un brokastis – Ls 76 – 92, lukss un brokastis – Ls 84 – 106. Konferenču zāle ar 160 vietām un sinhronās tulkošanas iekārtām, videoapartūru, skaņu pastiprināšanas iekārtām, konferenču zāle 8 vietām, telefakss, mobilo tālrunu noma,

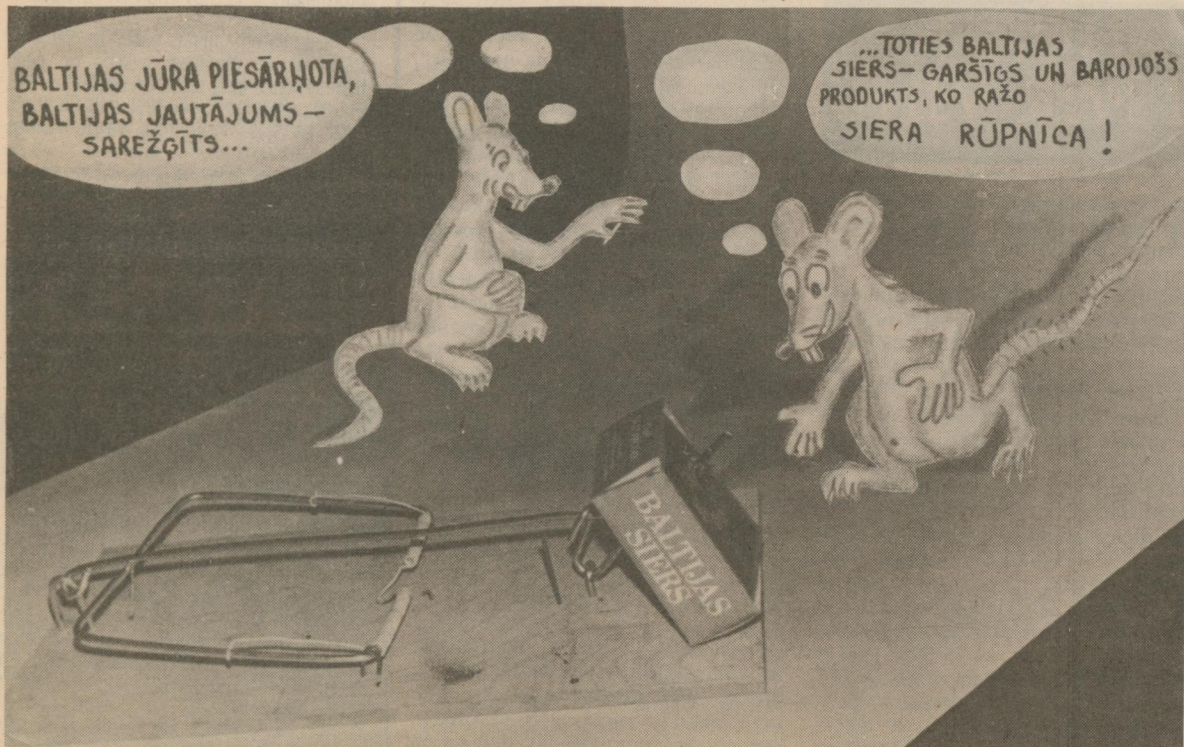
kserokss, dators ar printeri, mašīnrakstīšana, pasta pakalpojumi, trīs restorāni ar nacionālo un Eiropas virtuvi, trīs bāri, kazino, nakts bārs ar šovprogrammu, divas kafējnicas, sauna ar baseinu, solārijs, masāža, frizētava, kosmētiskais salons, maksas stāvvietā, taksometra pakalpojumi, glabāšanas kameras, avio un dzelzceļa bilešu iegāde, bilešu iegāde kultūrasākumiem (koncerti, teātri u. c.), sadzīves pakalpojumu pasūtījumu veikšana, rotaļlietu un suveniru pārdošana, zobārstniecības kabinets.

TŪRISTS – Slokas ielā 1, tālruni 615455, 619090, 613613. Vienvietīgs numurs un brokastis Ls 14 – 20, divvietīgs un brokastis – Ls 20 – 26, puslūks un brokastis – Ls 36, trīsvietīgs numurs un brokastis – Ls 26. Restorāns, kafējnicā, bārs, kazino, frizētava, apavu remonts, šūšanas salons, maksas autostāvvietā, konferenču zāle, sauna ar banketa kabineti, kinozāle ar orķestri.

Var izmantot kredītkartes. ZINĀTNES NAMS – Jūrmala, Lielupe, Vikingu ielā 3, tālruni 751967, 751205. Deviņu stāvu korpuss: vienvietīgs numurs 10, divvietīgs – 18, lukss (2 istabas) – 26, 4 stāvu korpuss – divvietīgs numurs maksā 8, trīsvietīgs – 9, un numurs ar divām istabām – 26 latus. Konferenču zāles ar 350, 120 un 50 vietām, halle ar parketa grīdu, mūzikas un video centrs ar lielo kinoiekārtu, slēgta halle ar 4 tenisa laukumiem, 12 vasaras tenisa laukumi, trenāžieru komplekss, biljarda zāle, restorāns, bārs, kafēlnīca, starptautiskie telefona sakari un fakss, solārijs, saunas, masieris, frizētavas, autostāvvietas, transporta pakalpojumi.

VIESNĪCA «LATGALE» RĒZEKNĒ

Vienvietīgs numurs maksā no 3 līdz 15 latiem, divvietīgs – no 6 līdz 24, lukss – 36 latus, brokastis – Ls 1,50. Katrā numurā ir duša, tualete, viesnīca ir banketu zāle ar 25 vietām, autostāvvietā, glabāšanas kameras, fakss, kserokss, skaistumkopšanas salons, veikals, tūrisma birojs «Tēvzeme», televīzijas studija «EF-EI». Atrodas Atbrīvošanas alejā 98, tālrunis 8-246-22180.

Rajona lauksaimniecības konsultāciju birojs, Preiļi, Raiņa bulvārī 19. Tāl. 22391. Redkolēģija. Dibinātājs – A. Rancāna izdevniecība.

Masu informācijas līdzekļa Reģistrācijas apliecība Nr. 1609. Iznāk no 1994. gada 30. decembra, reizi nedēļā – ceturtdienās.

Izdevēja noreķinu konts banks «Baltija» Preiļu filiālē Nr. 000468775. Adrese: A. Upiņa ielā 3-49, LV-5301, tālrunis 21516.

1 iespiedloksne, metiens – 1000 eksemplāru. Iespiesta Rēzeknes tipogrāfija Baznīcas ielā 28.

Pasūt. Nr. 4219